

A teremtés igazsága

– emlékezés Kántor Jánosra

Ismét súlyos és pótolhatatlan veszteség érte a magyar képzőművészeti életet, ezen belül elsősorban a grafikusművészek közösségét és Esztergom város művészetszerető közönségét. Életének hetvenkettedik évében hosszan tartó súlyos betegség után elhunyt Kántor János.

Évtizedeken át meghatározó egyénisége és kiemelkedő alkotója volt az esztergomi művészeti életnek, de tágabb értelemben a teljes magyar képzőművészeti kultúrának, jelentős grafikai kiállításoknak. Eredeti látásmóddal jellemezhető, egyéni, összetéveszthetetlen technikával kivitelezett grafikai, nyomatai a nemzetközi képzőművészeti bemutatók, kiállítások, biennálék sokak által kedvelt darabjai voltak Japán, Portugália, Olaszország, Finnország, Németország, Lengyelország, Kanada, Svájc, Bulgária rangos galériáiban, múzeumaiban.

Kántor János képeket szülő gondolatai az ábrázoló, figuratív és az absztrahált, időnként geometrikus elemeket is alkalmazó kifejezőmód határán egyensúlyoztak. Egyszerre volt jelen nála az erőteljes formákkal való képépítés és a kép tárgya, mondandója iránti szeretet és alázat. A könnyed, laza részleteket talán egy visszafogott szemérmes csend jellemezte, míg a szilárdabb, erősebb kontúrokkal megrajzolt, expresszívebb, látványosabb képei a szabadabb, formai kötöttségekből kitörő mestert idézik. A művek belső dinamikája és az ábrázolás hitelessége együttesen jelölik ki azt a kánont, ami műveinek jellemző sajátossága. Személyes absztrakciója, téma- és formavilága, esetenként különleges színeinek harmóniája teszi egyedivé, fel- és megismerhetővé kép-történeteit, képvilágait.

Természetesen őrá is hatással voltak idősebb kortársai, mint Bálint Endre, Kondor Béla, Nagy László, Würtz Ádám, Kass János. Nagy példaképe Szalay Lajos volt, minden idők egyik legnagyobb magyar rajzolóművésze, akinek összetéveszthetetlen stílusa, művészi és emberi nagysága adott ihletre épült teremtő hitet Kántor János egyéni rajzmodorának kialakulásához is.

A történelemben, a mitológiában, az irodalomban és a természetben talált ihletet, segítséget vonalai, jelképei kialakításához. Absztrahált, de úgy, hogy hűséges maradt az általa szívesen használt formák és jelképek eredeti jelentéséhez, azok megmaradtak a maguk felismerhető mivoltukban, tömören és tisztán jelentek meg a műveken. A vékony, érzékeny, törekeny karcok, a zárt egységbe foglalt grafikák, a porózus, finom felületű nyomatok, az erőteljes, kontrasztos vonalakkal és felületekkel szabdaltságot metszetek mind megjelenítésükben, mind mondandójukban illeszkedtek az ihletet adó témákhoz. Ő maga így vall erről: „A rajz az emberiséggel egyidős, örökkön változó, kifejező, olyan, mint az ember maga; lehet bizonytalan, esendő, törekvő s bizonyosságot sugárzó, halk és hangos, a semmiből előtűnő, majd ugyanoda visszatérő, ám létének lényege az igazság: a teremtés igazsága.”

Az életmű részét képezték grafikai munkássága mellett festményei is. Erőteljes, tiszta színeket használt expresszív ecsetkezeléssel megfestett vibráló, mozgalmasságú képein, amelyeknek témaválasztása sokszor egybeesett grafikai műveivel. E gyakran nagyméretű vásznak, mint szélben lobogó zászlók, kijelölték alkotójuk útját, ők is fizikai és szellemi állapotának szimbolikus megjelenítései, jellemét, játékos szeretetét, komoly, mélységes küzdelmeit, külső és belső harcait magukon viselő őszinte lélekrajzok. Alkotói gesztusai kaput nyitottak lelkivilágába és utaltak az anyagának a szellemibe való emelésére való vágyakozására.

Egyik írásában így utal műveire: „Teremtőményeim (...) vallomások mindarról, amit sejtek a világról, amit érzek a szívem mélyén, ki nem mondható eltitkolt vágyak, remények vagy kémményé fogalmazott, vállalt vélemények az angyal és az ördög árnyékában.”

A rá leginkább jellemző grafikaiban, nyomatain többnyire csak két színt használt, a papír fehérjét és a festék feketéjét, vagyis a legtisztább, legegyszerűbb, legősibb ellentétpárt. A fehér az örökkévalóság, az időtlen, a végtelen, a csend színe. A fekete a befejezés, a vég, a véglegesség színe.

Kántor János festő- és grafikusművész földi élete a befejezés színéhez érkezett, de művei reményeink szerint az időtlenség színét vették fel. Bízunk benne, hogy lelke az angyal árnyékában pihen, és várja a Teremtő szeretetteljes ítéletét.

Kántor János: Madaras ember
(linóleum metszet, 42 x 21 cm)